

## בס"ד. י"א ניסן, ה'תשמ"א

(הנחה בלתי מוגה)

**בכל** דור ודור [ומוסיף ומבאר רבינו הזקן בספר תניא קדישא<sup>2</sup>, ובכל יום ויום] חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא [היום]<sup>3</sup> ממצרים. וצריך להבין, מהו טעם ההדגשה שחייב זה הוא בכל דור ודור. ובפרט לפי ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>4</sup>, שדור פירושו גם לשון שורה, כלומר שבכל שורה ושורה, בכל מצב ומדריגה שנמצא האדם, חל עליו חיוב זה לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. ויש להבין מהו ההכרח שבכל שורה ושורה יהי צריך לראות את עצמו כו'. גם צריך להבין מה שאמרו רז"ל<sup>5</sup> שמזכירין יציאת מצרים בכל יום, ויתירה מזו, פעמיים בכל יום, ביום ובלילה. ובפרט לפי הידוע בפירוש הכתוב<sup>6</sup> למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, שזכירת יצי"מ היא באופן כזה שפועלת על כל ימי חיך, ובדוגמת מ"ש במצות הקהל, ששמיעת קריאת הפרשה מפי המלך<sup>7</sup> פעלה על כל הימים אשר אתם חיים על האדמה<sup>8</sup>. [ויש לומר שזהו דבר נוסף על מה שהשנה כולה נקראת שנת הקהל<sup>9</sup>, שזהו ע"ש מצות הקהל שהיתה פעם אחת בתחלת השנה, וע"ד מ"ש רש"י<sup>10</sup> גבי שנת היובל, דשנה זו מובדלת משאר שנים בנקיבת שם לה לבדה ומה שמה יובל שמה ע"ש תקיעת שופר (שהיתה<sup>11</sup> ביוהכ"פ דשנת היובל, ושופר נקרא יובל), שזוהי הפעולה על כל השנה. ונוסף לזה יש למצות הקהל פעולה על כל הימים אשר אתם חיים על האדמה]. וא"כ למה מזכירין יצי"מ גם למחרת יום זה שכבר הזכיר בו יצי"מ, הרי הזכירה ביום זה כבר פועלת על כל ימי חייו. גם צריך להבין בתוכן

(7) סוטה מא, א. הובא בפרש"י וילך לא, יא. וראה לקו"ש ח"ט ע' 612 הערה ד"ה דער מלך. וש"נ.  
(8) וילך לא, יג.  
(9) ראה לקו"ש חל"ד ע' 329 הערה ד"ה שנת הקהל. שיחת ש"פ ואתחנן, ה'תשמ"א.  
(10) עה"פ בהר כה, יו"ד.  
(11) בהר שם, ט. ר"ה ל, א. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"י.

(1) פסחים קטז, ב (במשנה).  
(2) ריש פרק מז.  
(3) הוספת אדה"ז שם.  
(4) רד"ה זה תש"ד (סה"מ אידיש ע' 153).  
וראה גם סה"מ תש"א ע' 55. לקו"ת מסעי צה, ב.  
(5) ברכות יב, ב (במשנה). שו"ע אדה"ז  
או"ח סס"ז ס"א.  
(6) ראה טז, ג.

הענין, דמאחר שביום זה כבר קיים את הציווי לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, היינו שכבר אינו נמצא במצרים, א"כ איך אפשר לחייבו להזכיר יצי"מ בלילה שאחרי יום זה, והרי כבר ביום שלפנ"ז יצא ממצרים, וכיצד אפשר לחייבו לראות את עצמו עתה כאילו הוא יצא ממצרים, דמחויב זה משמע שלפני היציאה עתה הרי הוא במעמד ומצב של מצרים.

(ב) **והנה** ידוע שאין מקרא וענין שבתורה יוצא מידי פשוטו<sup>12</sup>. ומזה מובן, שגם בענין ההוראה שבתורה, שהתורה היא הוראה נצחית<sup>13</sup>, אין מקרא וענין יוצא מידי פשוטו, היינו שיש ללמוד את ההוראה מפשוטם של המקראות והענינים המסופרים בתורה. ומזה יובן גם בהענין שבכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ויתירה מזו, שבכל יום גופא צ"ל ענין זה בכל שורה ושורה (כנ"ל), היינו בכל מצב ומדריגה, דהאדם בכלל הוא בעל שינוי, וא"כ משתנים מצבו ומדריגתו מידי שעה בשעה (ובפרט ע"פ הידוע<sup>14</sup> שבכל שעה משתנים צירופי שם הוי' ושם אד' המהווים את העולם כולו), ובכל מצב צריך להיות ענין היציאה ממצרים, שלימוד אופן עבודה זו הוא מפשוטם של המקראות והענינים שבתורה המספרים ע"ד יציאת מצרים בפעם הראשונה.

(ג) **והענין** הוא, דהנה בגלות וגאולת מצרים בפעם הראשונה היו כו"כ שלבים ודרגות. דבתחלת הגלות כתיב<sup>15</sup> ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו (ובפרשת שמות<sup>16</sup> כתיב את יעקב איש וביתו באו), היינו שהיתה ירידה מארץ הקודש לארץ מצרים, דעצם הירידה מארץ מגורי אביו<sup>17</sup>, ירוד ירדנו<sup>18</sup>, הוא כבר ענין של שיעבוד, אבל מ"מ היו שם יעקב ובניו כו'. ואח"כ היתה ירידה למטה יותר כאשר וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא<sup>19</sup>. ואח"כ היתה עוד ירידה כאשר ויקם מלך חדש גו' אשר לא ידע את יוסף<sup>20</sup>. ואח"כ התחיל השיעבוד דמצרים. וגם בשיעבוד עצמו היו כמה ירידות. דבתחלת השיעבוד כתיב<sup>21</sup>

17 לשון הכתוב — וישב לו, א.

18 מקץ מג, כ.

19 שמות שם, ו.

20 שם, ח.

21 שם, יר"ד.

12 שבת סג, א.

13 ראה זח"ג נג, ב. תניא רפי"ז.

14 ראה תניא פמ"א (נח, ב).

15 ויגש מו, ח.

16 א, א.

הבה נתחכמה לו גוי, וכדרשת חז"ל<sup>22</sup> על הפסוק<sup>23</sup> אשר עבדו בהם בפרך, בפה רך, ואח"כ היתה עבודת פרך כפשוטה. ועד"ז היתה גם היציאה ממצרים בכמה שלבים מלמטה למעלה. שהרי עוד בהיותם בארץ מצרים (בימים האחרונים של גלות מצרים) כתיב בהם<sup>24</sup> ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם, שמזה מובן, שכבר אז עמדו במצב של ביד רמה<sup>25</sup>. ואח"כ כיון שהגיע הקץ לא עיכבן אפילו כהרף עין (כדאיתא במכילתא והובא בפירוש רש"י על התורה<sup>26</sup>), והוציאם אל הגאולה האמיתית והשלימה (שהרי אילו זכו ישראל היתה הגאולה ההיא גאולה שאין אחרי' גלות, כמבואר במדרשי חז"ל<sup>27</sup>).

ד) **וככל** הדברים האלה וככל החזיון הזה הוא בכללות ענין ירידת הנשמה בגוף, שהוא ענין של גלות (כמבואר בתניא<sup>28</sup>). דהנה, בהיות הנשמה למעלה הרי היא בארץ מגורי אביו, אבינו שבשמים, וכמ"ש<sup>29</sup> חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו, דקאי על הנשמה לפני ירידתה למטה. וזהו גם מה שהנשמות לפני ירידתן למטה נקראות בשם בנות ירושלים<sup>30</sup> (כמבואר בלקו"ת<sup>31</sup>), להיותם שם במעמד ומצב של שלימות היראה וכו'. וזהו מה שירידת הנשמה היא מאיגרא רמה לכירא עמיקתא<sup>32</sup>, שהרי ירדה ממקומה בכו"כ ירידות עד שנתלבשה בגוף הנמצא בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו<sup>33</sup>. ואע"פ שגם הגוף הגשמי הוא גוף קדוש<sup>34</sup>, ולא עוד אלא שבשביל גוף זה ניתנה התורה ומצוותי' (דתורה לא בשמים היא<sup>35</sup>), מ"מ הרי צריך לעבודה ויגיעה כדי לגלות ולהוציא מן הכח אל הפועל את הקדושה שבהגוף, הנמצא בתחתית המדריגות בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, שזהו מ"ש<sup>36</sup> אחור וקדם צרתני, שבמחשבה הוא בבחינת קדם למעשה בראשית, אבל בכריאה בפועל הוא בבחינת אחור למעשה בראשית, שהרי יצירת כל העולם כולו קדמה ליצירת האדם<sup>37</sup>. והנה, כשם שהירידה

22) סוטה יא, ב.	וריש ע"ב.
23) שמות שם, יד.	30) שה"ש א, ה.
24) בא יו"ד, כג.	31) שה"ש ו, ג. ועוד.
25) לשון הכתוב — בשלח יד, ח.	32) לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.
26) עה"פ בא יב, מא.	33) תניא רפ"ו.
27) זח"ג רכא, א. וראה גם עירובין נד,	34) ראה זח"ג ע, ב.
א. שמור רפ"ב. ועוד.	35) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב.
28) פל"ז (מח, א). וראה פל"א (מ, סע"א	36) תהלים קלט, ה.
ואילך).	37) ראה ספר הערכים חב"ד ערך אדם
29) מלכים"א יז, א. וראה זח"ג סח, סע"א	ס"ב. וש"נ.

בגלות מצרים היא לאט לאט, כן גם ירידת הנשמה בגוף היא לאט לאט, דרגא אחר דרגא. דהנה אמרו רז"ל<sup>38</sup> כשהתינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו ומלמדין אותו את כל התורה כולה וכו', ואח"כ כשיוצא לאויר העולם, הנה ביום השמיני ימול בשר ערלתו<sup>39</sup>, שאז הוא התחלת כניסת נפש הקדושה (כמ"ש רבינו הזקן בשו"ע שליו<sup>40</sup>), ועד"ז באשה דכמאן דמהילא דמיא<sup>41</sup>. ואח"כ עולה הנשמה מחיל אל חיל, דבתחלה מקבלת מוחין דיניקה, מוחין דקטנות, ואח"כ מוחין דגדלות, עד שמגיע לבחינת ולמכור בנכסי אביו כשיהי' בן עשרים שנה<sup>42</sup>, כמבואר הענין בלקו"ת במדבר<sup>43</sup> מעץ חיים<sup>44</sup>. ואת זה לעומת זה עשה האלקים<sup>45</sup>, שגם גלות הנשמה בגוף, היא דרגא אחר דרגא. וכמו שאמרו רז"ל<sup>46</sup> כך היא אומנתו של יצר הרע (הא-ל זר אשר בקרבך) היום אומר לו עשה כך וכו', היינו שהפיתוי שלו הוא בפה רך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך ועבוד כו', עבודת פרך ממש (ברוחניות).

**וכשם** שהוא בירידת הנשמה לגלות הגוף, כן הוא גם בגאולתה ועלייתה מגלות זה, שיש בה כמה דרגות, דרגא אחר דרגא. והענין בזה, דכללות עבודת האדם בחייו עלי אדמות היא באופן של מלחמה, שהרי חיות האדם היא ע"י אכילת לחם וכו', ואמרו רז"ל<sup>47</sup> נהמא אפוס חרבא ליכול, ועוד דלחם הוא גם אותיות לַחַם<sup>48</sup>, ענין המלחמה. והסדר בזה, שתחלת המלחמה היא באופן של אתכפיא, ואח"כ עולה לנצחון גמור, ועד שבא לבחינת נצחון בשלום, בחינת אתהפכא, שזהו תכלית השלימות שבענין השלום (כמבואר בארוכה בשערי תשובה לאדמו"ר האמצעי<sup>49</sup>). וזהו"ע יציאת מצרים, שיוצא ממצרי וגבולי הבירא עמיקתא, שיש בזה כמה דרגות. שהרי גם כשכבר עלה מהבירא עמיקתא, עדיין יש לו מהלך רב, עבודה רבה, עד שיגיע אל האיגרא רמה. וגם כשיגיע שמה עדיין אין זה מספיק, שהרי הירידה היתה לצורך עלי' למקום ודרגא נעלית יותר מן האיגרא רמה שממנה ירדה. שהרי לפני ירידתה, כתיב בה חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו, ומשם נסעה

45 קהלת ז, יד. וראה זח"ג מז, ב.  
46 שבת קה, ב.  
47 זח"ג קפח, ב.  
48 ראה לקו"ת נשא כו, ב. ועוד.  
49 ח"א ד"ה פדה בשלום (מט, א ואילך).

38 נדה ל, ב.  
39 תזריע יב, ג.  
40 או"ח מהדו"ב סוס"ד.  
41 ע"ז כו, א.  
42 ב"ב קנו, א.  
43 ב, א.  
44 שכ"ד.

וירדה וכו' (ע"ד מ"ש בתניא<sup>50</sup> שהתורה נסעה וירדה וכו'), והירידה היא לצורך עלי', לעלות אל האלקים אשר נתנה<sup>51</sup>, לבחינת טהורה היא שלמעלה מבחינת אתה בראתה<sup>52</sup>, חצובה מתחת כסא הכבוד<sup>53</sup>. וכמו שהוא במשל, שהיציאה והעלי' מבירא עמיקתא, מבור עמוק, על פני שטח הארץ, ה"ה בבחינת יציאת מצרים, לפי שיצא מהמצרים וגבולים שלפנ"ז, שיצא מהמדירות והגבלות של הבור, ומ"מ הרי שטח הארץ גם הוא מדוד ומוגבל, וצריך לצאת גם מהגבלה זו. וכמו שהי' בגלות מצרים כפשוטו, ששמו את יוסף (דקאי על כל ישראל כמ"ש<sup>54</sup> נוהג כצאן יוסף) בבור שהאסורים נתונים בו<sup>55</sup>, ואח"כ שחררוהו וירצוהו מן הבור<sup>56</sup>, אבל מ"מ עדיין הי' נמצא תחת ממשלת פרעה במצרים, דאף שנאמר לו<sup>57</sup> רק הכסא אגדל ממך, מ"מ הרי זה כסאו של פרעה. ועד"ז הוא בכללות הגאולה מגלות מצרים, שענין החירות הי' באופן של דרגא אחר דרגא, דבראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים<sup>58</sup>, ואח"כ הגיע ראש חודש ניסן, חודש של גאולה<sup>59</sup> (כמאמר<sup>60</sup> בניסן נגאלו), שאז נאמר להם הציווי<sup>61</sup> החודש הזה לכם ראש חדשים גוי. וגם בחודש ניסן עצמו היו כמה דרגות מלמטה למעלה. דבתחלה הי' ענין החירות כפי שהוא ב"ח ניסן, ואח"כ בעשור לחודש היתה חירות נוספת, דאז קיימו מ"ש<sup>62</sup> משכו וקחו לכם, שלקחו את השה שהי' הע"ז של מצרים, ולעיני כל מצרים לקחוהו וקשרוהו בכרעי המטה<sup>63</sup> (כמבואר במ"א הענין בזה). ואח"כ נוסף ענין בחירות בהגיע יום י"ד ניסן, בחצי היום. ואח"כ היתה הוספה באותו הלילה. ועד שבעצם היום הזה<sup>64</sup>, ביום ט"ו בניסן, יצאו בני"מ מצרים, וכמ"ש<sup>25</sup> ובני ישראל יוצאים ביד רמה. ולא זו בלבד שהם כמה דרגות בענין החירות, אלא עוד זאת, שכל דרגא לגבי הדרגא הקודמת היא בבחינת יציאת מצרים, היינו שהדרגא הקודמת היא בבחינת מיצר וגבול לגבי דרגא זו. וע"ד מה שהי' ביוסף, דבתחלה ירד ירידה אחר

(50) פ"ד (ח, ב).

(51) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.

(52) ראה סידור הארז"ל במקומו. לקו"ת

ראה כו, א. ובכ"מ.

(53) ראה זח"ג כט, ב. קכג, ב.

(54) תהלים פ, ב. — הקאפיטל

שמתחילים לומר בי"א ניסן השתא (ראה

לעיל ח"א ע' 1 ואילך).

(55) ראה וישב לט, כ.

(56) מקץ מא, יד.

(57) שם, מ.

(58) ר"ה יא, רע"א.

(59) ראה שמו"ר פט"ו, יא.

(60) ר"ה ושמו"ר שם.

(61) בא יב, ב.

(62) שם, כא.

(63) טור אר"ח סת"ל. שו"ע אדה"ז שם.

(64) בא שם, מא.

ירידה, ויוסף הורד מצרימה<sup>65</sup>, ואח"כ שמוהו בבור, בבירא עמיקתא, ואח"כ יצא לחירות שלו מבור זה, עד ששמוהו לאדון על כל ארץ מצרים, ומושל בכל ארץ מצרים<sup>66</sup>, ועד שנאמר לו<sup>67</sup> ומבלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים. ואעפ"כ הרי גם חירות זו לא היתה בשלימות, ואח"כ ה' יכול להיות מצב כזה שויקם מלך חדש גוי אשר לא ידע את יוסף, ועד שה' שיעבוד בני ישראל במצרים, בתחלה בפה רך, ואח"כ עבודת פרך כפשוטה.

(ה) **וככל** הדברים האלה הוא בעבודת האדם בכל יום, שמזכירין יציאת מצרים בכל יום, ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים, היינו שהיציאה ממצרים שבכל יום ויום, גם בה יש כו"כ דרגות, דרגא אחר דרגא. דהנה, מיד בתחלת היום אומר מודה אני וכו'. אבל באמירת מודה אני אינו מזכיר שמות קדושים<sup>68</sup>, לפי שהוא במעמד ומצב כזה שאינו יכול להזכיר שמות קדושים. והיינו, דעם היות נפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש<sup>69</sup>, ואמירת מודה אני היא על שהחזרת בי נשמת, מ"מ אינו יכול להזכיר בדיבור ובגילוי שמות קדושים. וזהו מה שהתפלה היא סולם מוצב ארצה<sup>70</sup>, היינו שהתחלתה היא בבחינת ארצה שלמטה מארץ סתם (כמ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>71</sup>). וגם אח"כ כשיכול להזכיר שמות קדושים, הרי תחלת התפלה היא הודו לה' גוי, בבחינת הודאה בלבד. ואח"כ עולה בשלב אחר שלב, דרגא אחר דרגא, עד שראשו מגיע השמימה<sup>70</sup>. דכל דרגא לגבי הדרגא שלאחרי' היא בבחינת מצרים, מיצרים וגבולים, וצריך שיצא מהמיצרים וגבולים, והיציאה צ"ל ביד רמה. ועוד זאת, שהוא מעלה בקודש<sup>72</sup>, דגם הדרגא שהגיע אלי' זה עתה, שהיא בבחינת יציאת מצרים לגבי דרגתו הקודמת, הרי גם בה נעשה לו צר והגבלה, ועד שהוא מרגיש שהגבלה זו היא היפך מציאותו, שהרי מציאותו היא חלק אלוקה ממעל ממש, ומציאות זו צריכה להיות בגלוי, עד שתנהיג את כל עניינו, מחשבתו דיבורו ומעשיו, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך<sup>73</sup>.

65 וישב שם, א.

66 ויגש מה, ח.

67 מקץ שם, מד.

68 ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"א ס"ה.

מהרו"ב שם ס"ו. סידור אדה"ז לפני "מודה

אני".

69 תניא רפ"ב.

70 ויצא כח, יב. זח"א רטו, ב.

71 בד"ה זה היום תרצ"ד (סה"מ

קונטרסים ח"ב שיט, א).

72 ברכות כח, א. וש"נ.

73 ואתחנן ו, ה.

(ו) וזהו בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, דבכל שורה ושורה, בכל מצב ומדרגה שיהי, חל עליו החיוב לעלות בקודש ולצאת ממצר וגבול זה, וגם כשעולה ממדרגה אחת, הרי אח"כ הוא מרגיש שגם מצבו הנוכחי הוא בבחינת מיצר וגבול וצריך לצאת ממצרים. ובכללות זהו מה שמזכירין יציאת מצרים פעמיים בכל יום, ביום ובלילה, דמכיון שנתחלפה עבודתו מבחינת לילה לבחינת יום, או מבחינת יום לבחינת לילה [שזהו ענין הירידה, אבל אין זו נפילה אמיתית (כמבואר בחינוך קטן<sup>74</sup>)], לפי שלילה זה הוא בחינת ישת חושך סתרו<sup>75</sup>, דעל ידי ירידה זו מגיע לדרגת אור כזו, שלפני כן לא הי' יכול לקבלה בתור אור אלא באופן דחושך]. הרי תמיד צריך לעלות בעבודתו, ולצאת ממצריו וגבוליו. וזהו גם מה שאמרו רז"ל<sup>76</sup> אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, או עכ"פ כהגירסא<sup>77</sup> אני נבראתי לשמש את קוני<sup>78</sup>, דקוני הוא בחינת עולם האצילות (כמבואר במ"א<sup>79</sup> בפירוש ברוך קונך), דעולם האצילות הוא למעלה מבחינת אתה בראת, למעלה מעולמות ביי"ע שעליהם נאמר ומשם יפרד<sup>80</sup>, ואני נבראתי לשמש את קוני, היינו שצריכה להיות תמיד העבודה לצאת מכל המדידות וההגבלות. וזהו מה שבכל יום ויום חייב אדם כו', יום הוא לשון אור וגילוי, כמ"ש<sup>81</sup> ויקרא אלקים לאור יום, ובכל יום ויום היינו בכל גילוי אור שמאיר, צריכה להיות העבודה באופן דיציאה מהמצרים והגבולים שלפני זה. וזהו למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, דהזכרון פועל על כל ימי חייו, לפי שגם עתה, כאשר יצא ממצריו וגבוליו הקודמים, הרי הוא זוכר שמצבו הנוכחי הוא בבחינת מיצר וגבול לגבי מצבו למחרת, ולכן צריך לצאת גם ממצרים וגבולים אלה. ועל ידי שענינים אלו נזכרים כדבעי הרי הם גם נעשים<sup>82</sup>, וכן גם בלילה שלאחרי זה, שמזכיר יציאת מצרים ויוצא מהמצרים והגבולים בפועל.

74) הקדמה לשעהיוה"א.

75) תהלים יח, יב.

76) משנה וגמרא סוף מס' קידושין (ע"פ

כת"י 111 ירושלים תשל"ד. וכן הובא

במלאכת שלמה למשנה שם). וראה יל"ש

ישעי' רמז רעו.

77) ראה שיחת יום ב' דחג השבועות

תש"מ (בביאור ב' הגירסאות בקידושין שם).

78) קידושין שם.

79) תו"א משפטים עו, ב.

80) בראשית ב, יו"ד.

81) שם א, ה.

82) לשון הכתוב — אסתו ט, כח. וראה

רמ"ז בספר תיקון שובבים הובא ונת' בספר

לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(ז) **אמנם** כיון שאין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים<sup>83</sup>, הרי מובן שהעבודה דיציאת מצרים צריכה עזר וסיוע מלמעלה. וזהו מ"ש<sup>84</sup> אלקים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה. וביאור הכתוב הוא, דהנה, אלקים בגימטריא הטבע<sup>85</sup>, וזה מורה שנמצאים במצב של בירא עמיקתא ששם אלקים בגימטריא הטבע ואלקים לשון רבים<sup>86</sup> (נעשה אדם לשון רבים<sup>87</sup>). ואעפ"כ אלקות היא כוחך וחיותך, לפי שזהו אלקים צבאות, דצבאות הוא שם קדוש<sup>88</sup> (כמסקנת ההלכה<sup>89</sup>), ונקרא צבאות ע"ש שאות הוא בצבא שלו<sup>90</sup>, היינו שהאות שבכאו"א מישראל (דישראל ר"ת<sup>91</sup> יש ששים ריבוא אותיות לתורה) הוא בגלוי. ובכללות יותר הוא מה שכאו"א מישראל נמשך מאות ה' שבשם הוי', ויתירה מזו, שיש בו כל הד' אותיות דשם הוי' (כמ"ש<sup>92</sup> אנכי הוי' אלקיך, דשם הוי' הוא<sup>93</sup> כוחך וחיותך של כאו"א מישראל). וע"י גילוי בחינה זו, באופן של אתערותא דלעילא, השיבנו, הרי אין הוא חבוש, ועי"ז והאר פניך ונושעה.

**ויתרה** מזו, כפי שמסיים וחותם במזמור זה<sup>94</sup>, הוי' אלקים צבאות השיבנו האר פניך ונושעה, היינו שנמשך גם שם הוי', ולא רק אלקים צבאות. ועוד זאת שכאן נאמר האר פניך בלא וא"ו המפסיק. והענין הוא, דבפסוק הקודם שבו מדובר כשנמצאים בבירא עמיקתא, אלקים בגימטריא הטבע, יש הפסק בין ההתעוררות מלמעלה והעבודה למטה. דההתעוררות מלמעלה היא רק בתחלת הענין, השיבנו, הפני' והשעה אחת, שזהו בבחינת בת קול הנשמע רק ע"י המזל שבנשמה, ואח"כ ישנה דרגא נוספת, והאר פניך, שגם הנשמה שבגוף שומעת, וזה נמשך גם במחשבה דיבור ומעשה שלה, עד שבאה הישועה, ונושעה. אמנם בסיום וחותם המזמור, שהוא ענין של תפלה, כמ"ש<sup>95</sup> יהיו לרצון אמרי פי גוי' הוי' צורי וגואלי (שזה נאמר כהקדמה לכל ספר תהלים,

ספ"ה ס"ג.

90) ראה חגיגה טז, רע"א. אוה"ת בא ע'.

שכט. ד"ה בעצם היום גוי' פר"ת ס"ד.

91) מגלה עמוקות אופן קפו.

92) יתרו כ, ב.

93) ראה טושו"ע או"ח ס"ה. תו"א יתרו

טז, ב. לקו"ת ר"פ ראה. אוה"ת יתרו ע' תתצט

ואילך.

94) פסוק כ.

95) תהלים יט, טו.

83) ברכות ה, ב.

84) תהלים פ, ח. — הקאפיטל

שמתחילים לומר בי"א ניסן השתא (ראה

לעיל ח"א ע' 1 ואילך).

85) פרדס שער יב פ"ב. שעהיוה"א רפ"ו.

86) ראה פרש"י עה"פ וישלח לה, ז.

87) בראשית שם, כו. וראה ב"ר פ"ח, ח.

88) שבועות לה, ב.

89) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

טושו"ע יו"ד סרע"ו ס"ט. שו"ע אדה"ז או"ח



כדאיתא במדרש תהלים<sup>96</sup>, שבו נאמר הוי' אלקים צבאות גוי' היינו שבשם אלקים נמשך בגילוי שם הוי', ועד ששם הוי' נמשך גם בשם צבאות, אות הוא בצבא שלו, הנה אז אין וא"ו המפסיק בין השיבנו להאר פניך, כי ההשיבנו עצמו הוא בבחינת האר פניך, התעוררות תשובה עילאה, ועי"ז ונושעה, תשועת עולמים.

(ח) **וכן** הוא בפשטות הענין, דע"י העבודה דיצי"מ שבכל יום ויום, ופעמיים בכל יום, ביום ובלילה, דהעבודה בכלל צריכה להיות בב' אופנים אלו דיום ולילה, וכמשנת"ל<sup>97</sup> שצ"ל רצוא ושוב, וכמ"ש<sup>98</sup> והתהלכתי בתוככם, שמורה על ב' מיני הליכה<sup>99</sup>, וכתיב<sup>100</sup> ונתתי לך מהלכים לשון רבים, ובשניהם צ"ל היציאה ממצרים, הנה זוהי ההכנה וההקדמה הקרובה לקיום היעוד ונושעה, תשועת עולמים, דקאי על הגאולה האמיתית והשלימה שהיא תשועת עולמים, גאולה שאין אחרי' גלות<sup>101</sup>, ובנין בית המקדש שהוא בנין נצחי, כמ"ש<sup>102</sup> מקדש אד' כוננו ידיך, בנין עולמים. ובמהרה בימינו ממש, תהי' חירות ממש, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויוליכנו קוממיות לארצנו, בעגלא דידן, בגאולה האמיתית והשלימה, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים<sup>103</sup>.



101 (תוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז,	96 בתחלתו.
ב. 102) בשלח טו, יז. וראה בהנסמן	97 בד"ה להבין ענין הנגעים דש"פ
בלקו"ש ח"א ע' 185.	מצורע ש.ז.
103) ברכת "אשר גאלנו", מפסחים קטז,	98) בחוקתי כו, יב.
ב (במשנה).	99) אוה"ת בחוקתי ע' תרנב. תרעא.
	100) זכרי' ג, ז.